

Rättsfallssamlingen

Förenade målen C-422/19 och C-423/19

**Johannes Dietrich
och
Norbert Häring
mot
Hessischer Rundfunk**

(begäran om förhandsavgörande från Bundesverwaltungsgericht)

Domstolens dom (stora avdelningen) av den 26 januari 2021

”Begäran om förhandsavgörande – Ekonomisk och monetär politik – Artiklarna 2.1 och 3.1 c FEUF – Monetär politik – Unionens exklusiva behörighet – Artikel 128.1 FEUF – Protokoll (nr 4) om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken – Artikel 16 första stycket – Begreppet ’lagligt betalningsmedel’ – Verkningar – Skyldighet att godta sedlar i euro – Förordning (EG) nr 974/98 – Möjlighet för medlemsstaterna att föreskriva begränsningar av betalningar med sedlar och mynt i euro – Villkor – Regionala bestämmelser enligt vilka en radio- och tv-avgift som ska betalas till ett regionalt offentligt programföretag inte kan betalas i kontanter”

1. *Ekonomisk och monetär politik – Monetär politik – Unionens exklusiva behörighet – Sedlar och mynt i euro som lagliga betalningsmedel – Skyldighet att godta sedlar i euro – Räckvidd – Möjlighet för medlemsstaterna att föreskriva begränsningar av betalningar i sedlar och mynt i euro – Tillåtet – Villkor*
(Artiklarna 2.1, 3.1 c, 119, 127.2, 128.1, 128.2, 133 och 282.2 FEUF; protokollet om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, artikel 16 första stycket tredje meningen)

(se punkterna 34, 38–40 och 44–58 samt punkt 1 i domslutet)

2. *Ekonomisk och monetär politik – Monetär politik – Unionens exklusiva behörighet – Sedlar och mynt i euro som lagliga betalningsmedel – Regionala bestämmelser enligt vilka en radio- och tv-avgift som ska betalas till ett regionalt offentligt programföretag inte kan betalas i kontanter – Tillåtet – Villkor – Kontroll av den nationella domstolen*
(Artikel 128.1 tredje meningen FEUF; protokollet om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, artikel 16 första stycket tredje meningen; rådets förordning nr 974/98, artikel 10 andra meningen)

(se punkterna 61–78 samt punkt 2 i domslutet)

Resumé

En medlemsstat i euroområdet kan ålägga sina myndigheter att godta kontantbetalningar, men den kan även begränsa denna betalningsmöjlighet av hänsyn till allmänintresset

En sådan restriktion kan bland annat vara motiverad när kontantbetalningen kan medföra en orimlig kostnad för förvaltningen på grund av det mycket stora antalet avgiftsskyldiga

Två tyska medborgare som var skyldiga att betala radio- och tv-avgiften i delstaten Hessen (Tyskland) föreslog Hessischer Rundfunk (Hessens programföretag) att få betala denna avgift i kontanter. Hessischer Rundfunk beslutade med stöd av sin stadga om förfarandet för betalning av radio- och tv-avgiften, enligt vilken det inte är möjligt att betala nämnda avgift kontant,¹ att avslå deras begäran och skickade betalningskrav till dem.

Dessa två tyska medborgare invände mot dessa betalningskrav och tvisten kom till slut upp i Bundesverwaltungsgericht (Högsta förvaltningsdomstolen, Tyskland). Nämnda domstol påpekade att bestämmelsen i avgiftsstadgan för Hessischer Rundfunk, enligt vilken det inte är möjligt att betala radio- och tv-avgiften med eurosedlar, strider mot en bestämmelse i federal lagstiftning av högre rang, enligt vilken eurosedlar är ett obegränsat lagligt betalningsmedel.²

Bundesverwaltungsgericht (Högsta förvaltningsdomstolen) behövde emellertid få klarhet i huruvida denna bestämmelse i federal lagstiftning är förenlig med unionens exklusiva befogenhet på området för den monetära politiken för de medlemsstater som har euron som valuta och begärde därför ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Den hänskjutande domstolen ville även få klarhet i huruvida den omständigheten att eurosedlar är lagliga betalningsmedel utgör hinder för offentliga organ i medlemsstaterna att utesluta möjligheten att i kontanter fullgöra en betalningsskyldighet som ålagts av offentliga myndigheter, såsom är fallet med betalningen av radio- och tv-avgiften i delstaten Hessen.

Domstolen (stora avdelningen) anser att en medlemsstat som har euron som valuta, inom ramen för organisationen av sin offentliga förvaltning, kan förplikta sina myndigheter att godta kontantbetalningar eller, av hänsyn till allmänintresset och på vissa villkor, införa ett undantag från denna skyldighet.

Domstolens bedömning

Domstolen tolkar först begreppet ”monetär politik” inom det område där unionen har exklusiv befogenhet gentemot de medlemsstater som har euron som valuta.³

Till att börja med preciserar domstolen att detta begrepp inte begränsar sig till dess operationella genomförande, utan även innehåller en normativ dimension som syftar till att säkerställa eurons ställning som gemensam valuta. Domstolen påpekar därefter att den omständigheten att endast sedlar i euro som emitterats av Europeiska centralbanken och de nationella centralbankerna är

¹ 10 § punkt 2 i Satzung des Hessischen Rundfunks über das Verfahren zur Leistung der Rundfunkbeiträge (delstaten Hessens offentliga programföretags stadga om förfarandet för betalning av radio- och TV-avgifter) av den 5 december 2012.

² 14 § punkt 1 andra meningen i Gesetz über die Deutsche Bundesbank (lagen om den tyska centralbanken), i dess lydelse av den 22 oktober 1992 (BGBl. 1992 I, s. 1782) i dess lydelse enligt lag av den 4 juli 2013 (BGBl. 2013 I, s. 1981).

³ På grundval av artikel 3.1 c FEUF, eftersom det endast är unionen som, enligt artikel 2.1 FEUF, får lagstifta och anta rättsligt bindande akter på detta område.

”lagliga betalningsmedel”⁴ visar att dessa sedlar är officiella inom euroområdet, vilket utesluter att även andra sedlar också kan ha denna egenskap. Domstolen tillägger i detta sammanhang att begreppet ”lagligt betalningsmedel” vad rör betalningsmedel i en valutaenhet betyder att detta betalningsmedel i allmänhet inte kan nekas när en skuld ska betalas, om denna skuld uttrycks i samma valutaenhet. Den understryker slutligen att den omständigheten att unionslagstiftaren kan vidta nödvändiga åtgärder för att euron ska kunna användas som gemensam valuta⁵ återspeglar kravet på att fastställa enhetliga principer för alla de medlemsstater som har euron som valuta och bidrar till att uppnå unionens monetära politikens viktigaste syfte, nämligen att upprätthålla prisstabilitet.

Domstolen slår följaktligen fast att det endast är unionen som är behörig att precisera vad som gäller för eurosedlar som lagligt betalningsmedel. Den erinrar härvidlag om att när unionen har tilldelats en exklusiv befogenhet, så får medlemsstaterna inte anta eller behålla en bestämmelse som omfattas av denna befogenhet, och detta inte ens för det fall att unionen inte har utövat sin exklusiva befogenhet.

Domstolen påpekar emellertid att det inte är nödvändigt att införa en absolut skyldighet att acceptera sådana sedlar som betalningsmedel för att effektivt upprätta eller bevara kontanter i euro som lagligt betalningsmedel. Det är inte heller nödvändigt att unionslagstiftaren på ett uttömmande och enhetligt sätt fastställer undantag från denna principiella skyldighet, så länge det i allmänhet är möjligt att betala med kontanter.

Domstolen drar följaktligen slutsatsen att de medlemsstater som har euron som valuta har befogenhet att reglera formerna för fullgörande av betalningsförpliktelser, så länge det i allmänhet är möjligt att betala kontant med mynt och sedlar uttryckta i denna valuta. En medlemsstat kan således vidta en åtgärd som tvingar dess myndigheter att godta betalningar i kontanter med sådana mynt och sedlar.

Domstolen påpekar därefter att den omständigheten att sedlar och mynt i euro utgör lagligt betalningsmedel i princip innebär att det föreligger en skyldighet att godta dem. Den preciserar emellertid att denna skyldighet i princip kan inskränkas av medlemsstaterna med hänsyn till allmänintresset, under förutsättning att dessa begränsningar står i proportion till det eftersträvade målet av allmänintresse, vilket bland annat innebär att det måste finnas andra lagliga sätt att reglera penningsskulder.

Domstolen anger härvidlag att det ligger i allmänhetens intresse att penningsskulder till offentliga myndigheter kan betalas på ett sätt som inte medför en orimlig kostnad för dessa myndigheter som hindrar dem från att tillhandahålla sina tjänster till en lägre kostnad. Det skäl av allmänintresse som avser behovet av att säkerställa att den betalningsskyldighet som ålagts av de offentliga myndigheterna verkligen uppfylls kan således motivera en begränsning av möjligheten till kontanta betalningar, särskilt när antalet avgiftsskyldiga från vilka fordran ska drivas in är mycket stort.

⁴ Att sedlar i euro är lagligt betalningsmedel fastställs i artikel 128.1 tredje meningen FEUF, artikel 16 första stycket tredje meningen i protokoll (nr 4) om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (EUT C 202, 2016, s. 230) och i artikel 10 andra meningen i rådets förordning (EG) nr 974/98 av den 3 maj 1998 om införande av euron (EGT L 139, 1998, s. 1).

⁵ Artikel 133 FEUF.

Det ankommer emellertid på Bundesverwaltungsgericht (Högsta förvaltningsdomstolen) att pröva huruvida en sådan inskränkning står i proportion till syftet att säkerställa en effektiv uppbörd av radio- och tv-avgiften, i synnerhet mot bakgrund av att det inte är säkert att de alternativa lagliga medlen för att betala denna avgift är lättillgängliga för alla personer som är skyldiga att betala den.